

מעמיקים שורשים – מצמיחים כנפיים

"...כשאהיה גדול אני רוצה להיות אדם עם שורשים וכנפיים"

(אמנון שמש, סופר ומשורר ישראלי, מחנך וחבר קיבוץ מעיין ברוך)

שמואל א' י"ח – כולם אוהבים את דוד?

שלב 1 - הקדמה [15 נק']

הנחיות: השיבו באופן קבוצתי על השאלות הבאות

1.

קראו חלק מכתבתו של אייל לוי ב"מעריב" online- ([מומלץ לקרוא את כל הכתבה](#))

... ככה זה אצל ראש הממשלה. כבר שנים שהוא מכתוב את סדר היום, משנה את השיח הציבורי מכתבי אישום מהדהדים לרמטכ"ל לשעבר שלכוד ברשת האיראנית. מעורר אצל חצי מהעם הערצה השמורה לכוכב רוק ואצל החצי השני תחושה שבעדינות אפשר להגדירה כמיאוס, כך שאין מנוס אלא לצאת אחת ולתמיד ולחקור את פשר האובססיה לאיש והקונטרברסליות שהוא מעורר, כנראה באופן חסר תקדים בתולדות הפוליטיקה הישראלית. ... "יש לו הרבה יתרונות, והוא קמפיינר מעולה, אבל ברוב המקרים זו חולשתם של יריביו ולא בהכרח עוצמתו שמביאה לניצחוננו", משוכנע אביב בושנסקי, שבמשך שנים ליווה את ראש הממשלה כיועץ תקשורת.... הוא מסי של הפוליטיקה הישראלית. יכולת העברת המסר, יצירת האמון, גם בטקסטים הכי מופרכים. הרי רק עכשיו אמר 'אחד שלא שומר על הטלפון שלו, לא מסוגל לשמור על המדינה'. זה פשוט אידייתי. אתה מסתכל עליו עם קולו הרציני, ארשת פניו הרצינית, מראה ראש הממשלה ואומר לעצמך 'אולי יש בזה משהו?'. בשביל בוחריו בטח יש משהו. יש לו יכולות בסיסיות שהן נדירות, סופרסטאר. הוא בכלל לא משלהם. לא ברקע, לא בהשכלה, בית הגידול, אבל הוא נותן להם תחושה של נסיר, מלך... "התחלתי מעיונות ועברתי להתפעלות... בוא נלך נטו, מקצועי. האיש מתייצב אחרי פרסום כתבי האישום, בשידור חי, והתחושה הכללית היא שהוא הולך לקראת מפולת, והנה הוא ממשיך לשמור על הנתח בסקרים. תופעת טבע. האמריקאים קוראים לזה המראה הנשיאותי. ... מדוע? זה לא רק העניין האסתטי של עובר מסך, אלא היכולת להקרין סמכות ... שים לב שהוא מפגין כוח גם כשהוא אומר טקסטים בנינוחות. הוא נראה כמנהיג, אתה סומך עליו...". ... "ביבי הפך בעיני ציבור לא קטן לדמות אב, מנהיג אגדי שיש לנו מזל שהוא מנהיגנו... כשזה מגיע לדרגה כזו, אין שיקולים רציונליים. זה עניין של שייכות, זהות חזקה. הוא מצליח ליצור תלות, הערצה עיוורת והסכמה בקרב תומכיו, כשאצל מתנגדיו התגובה היא הפוכה, ולכן הקיטוב. אנחנו לא מדברים על תפיסות פוליטיות בלבד, אלא על זהויות...". ... מול נתניהו אי אפשר להישאר אדיש או חסר דעה. הוא כבר שנים נמצא במרכז הוויכוח. "לא היה כאן מנהיג שדעת הקהל התפצלה רגשית ויצרית כלפיו בין תמיכה קיצונית, לבין טינה ואפילו שנאה שמהולה בפחד", משוכנע פרופ' לימור...

א. מהי הטענה המרכזית ביחס לרה"מ נתניהו בכתבה לעיל? כיצד הכותב מנמק את טענתו?

- ב. לדעתכם – האם ראוי למנהיג לנסות ללכד את כולם סביב דמותו או שטוב למנהיג שיהיו לו יריבים אותם הוא יוכל לסמן כיריבים ולבנות את תדמיתו באופן לעומתי? הסבירו את תשובתכם?
- ג. לדעתכם – מה עדיף? – מנהיג "נוצץ" המושך אהדה מזה והתנגדות מזה, או מנהיג "אפור" שלא מעורר הזדהות ו/או התנגדות מיוחדת?

שלב 2 – הסיפור המקראי [25 נק']

לימוד הפשט

1.

קראו את פרק י"ח, מומלץ להיעזר באתר 929.

א ... וּנְפֹשׁ יְהוֹנָתָן נִקְשְׁרָה בְּנַפְשׁ דָּוִד (וַיֵּאָהֲבוּ) (וַיֵּאָהֲבוּ) יְהוֹנָתָן כְּנַפְשׁוֹ: **ב** וַיִּקְחֵהוּ שָׂאוּל בַּיּוֹם הַהוּא וְלֹא נָתַנוּ לְשׁוּב בַּיּוֹם אָבִיו: **ג** וַיִּכְרַת יְהוֹנָתָן וְדָוִד בְּרִית בְּאֶהָבָתוֹ אֹתוֹ כְּנַפְשׁוֹ: **ד** וַיִּתְּפֹשֵׁט יְהוֹנָתָן אֶת-הַמְּעִיל אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתְּנֵהוּ לְדָוִד וּמַדְיּוֹ וְעַד-חַרְבּוֹ וְעַד-קִשְׁתּוֹ וְעַד-חַגְרוֹ: **ה** וַיֵּצֵא דָוִד בְּכָל-אֲשֶׁר יִשְׁלַחֲנוּ שָׂאוּל יִשְׁבִּיל וַיִּשְׁמָהוּ שָׂאוּל עַל אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַיִּיטֹב בְּעֵינָיו כָּל-הָעָם וְגַם בְּעֵינָיו עַבְדֵי שָׂאוּל: וַיְהִי בַבּוֹאֹם בְּשׁוּב דָּוִד מֵהַכּוֹת אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי וַתִּצְאָנָה הַנָּשִׁים מִכָּל-עָרֵי יִשְׂרָאֵל (לְשׁוֹר) (לְשִׁיר) וְהַמַּחְלוֹת לִקְרֹאת שָׂאוּל הַמֶּלֶךְ בַּתְּפִים בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁלְשִׁים: **ז** וַתַּעֲנִינָה הַנָּשִׁים הַמְּשַׁחֲקוֹת וַתֹּאמְרֶינָן הֲבֵהּ שָׂאוּל (בְּאֶלְפֹ) (בְּאֶלְפִיּוֹ) וְדָוִד בְּרַבְבֵּיתוֹ: **ח** וַיַּחַר לְשָׂאוּל מְאֹד וַיִּרַע בְּעֵינָיו הַדְּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר נָתַנוּ לְדָוִד רַבְבוֹת וְלִי נָתַנוּ הָאֶלְפִים וְעוֹד לוֹ אֵף הַמְּלוּכָה: **ט** וַיְהִי שָׂאוּל (עוֹן) (עוֹן) אֶת-דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וְהָלָאָה: **י** וַיְהִי מִמַּחְרַת וַתִּצְלַח רִיחַ-אֱלֹהִים רָעָה אֶל-שָׂאוּל וַיִּתְנַבֵּא בְּתוֹךְ-הַבַּיִת וְדָוִד מִנְּגֹן בִּידוֹ בַּיּוֹם הַהוּא וְהַחֲנִית בַּיַּד-שָׂאוּל: **יא** וַיִּטֹּל שָׂאוּל אֶת-הַחֲנִית וַיֹּאמֶר אָפָה בְּדָוִד וּבִקְרִי וַיִּסַּב דָּוִד מִפְּנֵי פְעֻמֹּת: **יב** וַיֵּדָא שָׂאוּל מִלְּפָנָיו דָּוִד כִּי-הִיָּה ה' עִמּוֹ וּמַעַם שָׂאוּל סָר: **יג** וַיִּסְרְהוּ שָׂאוּל מִעַמּוֹ וַיִּשְׁמָהוּ לוֹ שָׂר-אֶלְף וַיֵּצֵא וַיָּבֵא לְפָנָיו הָעָם: **יד** וַיְהִי דָוִד לְכָל-(דְּרָכּוֹ) (דְּרָכּוֹ) מִשְׁבִּיל וְה' עִמּוֹ: **טו** וַיֵּדָא שָׂאוּל אֲשֶׁר-הוּא מִשְׁבִּיל מְאֹד וַיִּגְרַם מִפְּנֵיו: **טז** וְכָל-יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה אֲהָב אֶת-דָּוִד כִּי-הוּא יוֹצֵא וּבָא לְפָנֵיהֶם: **יז** וַיֹּאמֶר שָׂאוּל אֶל-דָּוִד הֲנָה-בְּתִי הַגְּדוּלָּה מֵרַב אֲתָה אֲתָן-לָךְ לְאִשָּׁה אֵף הִיָּה-לִּי לְבָן-חֵיל וְהִלַּחַם מִלְחָמוֹת ה' וְשָׂאוּל אָמַר אֶל-תְּהִי יָדִי בּוֹ וְתִהְיֶי-בּוֹ יָד-פְּלִשְׁתִּים: **יח** וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-שָׂאוּל מִי אֲנֹכִי וּמִי חַיִּי מִשְׁפַּחַת אָבִי בְּיִשְׂרָאֵל כִּי-אֶהְיֶה חֶזֶן לְמֶלֶךְ: **יט** וַיְהִי בָּעֵת תַּת אֶת-מֵרַב בֵּת-שָׂאוּל לְדָוִד וְהִיא נִתְּנָה לְעֹדְרִיאֵל הַמַּחְלָתִי לְאִשָּׁה: **כ** וַתֵּאָהֵב מִכָּל בֵּת-שָׂאוּל אֶת-דָּוִד וַיִּגְדּוּ לְשָׂאוּל וַיִּשֶׁר הַדְּבָר בְּעֵינָיו: **כא** וַיֹּאמֶר שָׂאוּל אֲתַנְּנָה לוֹ וְתִהְיֶי-לוֹ לְמוֹקֵשׁ וְתִהְיֶי-בּוֹ יָד-פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמֶר שָׂאוּל אֶל-דָּוִד בְּשִׂתִּים תִּתַּחֲתֵן בִּי הַיּוֹם: **כב** וַיֵּצֵא שָׂאוּל אֶת-(עַבְדּוֹ) (עַבְדּוֹ) דְּבָרוֹ אֶל-דָּוִד בְּלֹט לֵאמֹר הֲנָה חַפֵּץ בְּךָ הַמֶּלֶךְ וְכָל-עַבְדֵי אֶהְבִּיד וְעַתָּה תִתַּחֲתֵן בְּמֶלֶךְ: **כג** וַיִּדְבְּרוּ עַבְדֵי שָׂאוּל בְּאָזְנֵי דָוִד אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר דָּוִד הַנְּקֻלָּה בְּעֵינֵיכֶם הַתַּחֲתֵן בְּמֶלֶךְ וְאֲנֹכִי אִישׁ-רָשׁ וְנִקְלָה: **כד** וַיִּגְדּוּ עַבְדֵי שָׂאוּל לוֹ לֵאמֹר כְּדָבָרִים הָאֵלֶּה דִבֶּר דָּוִד: **כה** וַיֹּאמֶר שָׂאוּל כֹּה-תֹאמְרוּ לְדָוִד אִין-חַפֵּץ לְמֶלֶךְ בְּמַהֵר כִּי בְּמֵאָה עֶרְלוֹת פְּלִשְׁתִּים לְהִנָּקֵם בְּאִיבֵי הַמֶּלֶךְ וְשָׂאוּל חָשַׁב לְהַפִּיל אֶת-דָּוִד בַּיַּד-פְּלִשְׁתִּים: **כו** וַיִּגְדּוּ עַבְדֵי דָּוִד אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשֶׁר הַדְּבָר בְּעֵינָיו דָּוִד לְהִתַּחֲתֵן בְּמֶלֶךְ וְלֹא-מְלֵאוֹ הַיָּמִים: **כז** וַיִּקֶּם דָּוִד וַיִּלָּךְ הוּא וְאֲנָשָׁיו וַיֵּן בְּפְלִשְׁתִּים מְאֹתִים אִישׁ וַיָּבֵא דָּוִד אֶת-עֶרְלוֹתֵיהֶם וּמְלֵאוֹם לְמֶלֶךְ לְהִתַּחֲתֵן בְּמֶלֶךְ וַיִּתֵּן-לוֹ שָׂאוּל אֶת-מִיכָל בְּתוֹ לְאִשָּׁה: **כח** וַיֵּדָא שָׂאוּל וַיִּדַע כִּי ה' עִם-דָּוִד וּמִיכָל בֵּת-שָׂאוּל אֶהָבָתָהּ: **כט** וַיֹּאסֶף שָׂאוּל לְרֹא מִפְּנֵי דָּוִד עוֹד וַיְהִי שָׂאוּל אֵיב אֶת-דָּוִד כָּל-הַיָּמִים: ...

א. תארו במילים שלכם ובתמציתיות את המתרחש בפרק.

- ב. ציינו מי מהדמויות מתואר כאוהד את דוד ומי מתואר כעיון את דוד?
ג. כיצד ניתן לאפיין את היחסים בין יהונתן לדוד?
ד. לפי הכתוב בפסוקים – מהי הסיבה המרכזית לעוינות של שאול כלפי דוד?
ה. מה דוד היה צריך לעשות על-מנת להתחתן עם מיכל בת-שאול? חוו את דעתכם המנומקת על כך!

שלב 3 – קומת הפרשנות [30 נק']

1.

התמודדות עם פרשנות מודרנית כתובה – עליכם להיכנס לאתר 929 [פרק י"ח](#) ולהתייחס לארבע פרשנויות/הרחבות מתוך הפרשנויות/הרחבות של המחברים הבאים (שמות משפחה): אלדד, גודמן, הייטנר, בן-נון, נאמן, ירון, אלבשן, ברנדס. על ההתייחסות לכלול את **הצגת התוכן המרכזי והמתומצת של הפרשנות/הרחבה וכן את עמדתכם** ביחס לרעיון המרכזי של כל אחד מהטקסטים הנ"ל.

2.

התמודדות עם פרשנות מודרנית מוקלטת (שמיעה) - עליכם להיכנס לאתר 929 [פרק י"ח](#) ולהתייחס לאחת מהפרשנויות/הרחבות מתוך הפרשנויות/הרחבות של המחברים הבאים: בני לאו, דוד מנחם. על ההתייחסות לכלול את **הצגת התוכן המרכזי והמתומצת של הפרשנות/הרחבה וכן את עמדתכם** ביחס לרעיון המרכזי של כל אחד מהטקסטים הנ"ל.

3.

התמודדות עם פרשנות חז"ל – קראו את המדרש הבא המתייחס לפס' הבא מ-"שיר השירים" - "כי עזה כמות אהבה קשה כשאול קנאה" (שיר השירים ח', 6)

... "כי עזה כמות אהבה" - **אהבה שאהב יהונתן לדוד**, שנאמר: "ויאהבהו יהונתן כנפשו" (שמ"א י"ח, 1)

"קשה כשאול קנאה" - **קנאה שקנא שאול לדוד**, שנאמר: "ויהי שאול עוין את דוד" (שם, 9).

(מקור: מדרש שיר השירים רבה (נוסח וילנא) פרשה ח)

לדעתם של מחברי מדרש שיר השירים רבה, הפסוק המצוטט משיר השירים הוא אלגוריה (מעין משל) על יחסיו של דוד עם יהונתן מזה ועם שאול מזה. תארו את טיב היחסים הללו לפי המדרש.

4.

התמודדות עם פרשנות קולנועית - צפו ב- "[אורי מלך האבטיחים](#)" - [פרק 6 \(עונה 3\) מתוך הסדרה 100 בתנ"ך](#).

- א. כיצד יוצרי הפרק קישרו את הפרק לחיים העכשוויים, ואיזה מסר רצו, להבנתכם, להעביר לצופים? נמקו את תשובתכם.
- ב. חוו את עמדתכם המנומקת על אופן הקישור של יוצרי הפרק לחיים ועל המסר אותו רצו להעביר.

5.

התמודדות עם פרשנות סאטירית – צפו בסרטון "כולם אוהבים את דוד המלך" של "היהודים באים".

- א. כיצד מפרשים יוצרי הסרטון את היחסים המסובכים בין דוד לשאול, יהונתן ומיכל?
- ב. האם ניתן לבסס פרשנות כזאת על הפרק? הסבירו בקצרה את תשובתכם.
- ג. שערו – מה יכול היה להניע את יוצרי הסרטון לפרש את הפרק באופן שבו הם פרשו?

6.

התמודדות עם פרשנות ספרותית-מוסיקלית-מודרנית – צפו והאזינו לשירו של אהוד בנאי

"שיר געגועים" (שאול ודוד)

- כיצד מתאר אהוד בנאי את היחסים בין שאול לדוד בשיר? על מה בסיפור המקראי בנאי מסתמך בפרשנותו? מהו המסר של השיר להבנתכם? האם אתם מזדהים עם המסר? מדוע?

שלב 4 – קומת היצירה [10 נק']

שימו לב – חלק זה הינו אישי ועליכם לצרף את התוצרים של חברי הקבוצה כנספח. בחרו באחת האפשרויות:

- כתיבת מאמר פובליציסטי (מאמר דעה) בו אתם דנים ביחסים המורכבים בין דוד לשאול, יונתן ומיכל
- כתיבת שיר / ווקן ספוקן המתייחס לנושא
- אפשרות לתלמיד מגמת אומנות – ציור רלוונטי לנושא – מלווה בהסבר כתוב.
- אפשרות לתלמידי מגמת צילום - צילום רלוונטי לנושא – מלווה בהסבר כתוב.
- אפשרות לתלמידי מגמת קולנוע – צילום סרטון עד 5 דקות הממחז את הפרק
- כתיבת דיווח חדשותי על אירועי הפרק.
- אפשרות לתלמידי מגמת ספרות ותיאטרון – כתיבת מחזה על אירועי הפרק

שלב 5 – מורשה להנחיל [10 נק']

חלק זה הינו קבוצתי.

1. עליכם להכין פרזנטציה אותה תצטרכו להעביר לכיתה. הפרזנטציה צריכה לכלול את עיקרי התוכן בהם עסקת במהלך לימוד הפרק. בפרזנטציה ניתן להשתמש במטודות שונות (הרצאה, מצגת, סרטון מקורי, משחק, הצגה ועוד) והיא לא צריכה לעלות על 20 דקות. את הפרזנטציה תצטרכו להעביר לכיתה.
2. עליכם להכין דף (עמוד אחד) ובו תרכזו את עיקרי התוכן – תמצית הסיפור והיבטים רעיוניים וערכיים העולים ממנו. הדף שתכינו ישמש את חבריכם לכיתה לצורך הכנה לבחינה המסכמת של הנושא.

שלב 6 – סיכום ורפלקציה [10 נק']

חלק זה הינו אישי.

- כתבו - מה **התחדש** לכם במהלך לימוד הפרק (כולל כל הקומות בהם עסקתם)?
- כתבו - מה היה **משמעותי** במיוחד עבורכם במהלך העבודה על הפרק? מדוע זה היה משמעותי? מה היה פחות משמעותי ומדוע?
- כתבו שאלות פתוחות לדיון העולות בעיניכם מהפרק ו/או מהמטלה. כל חבר בקבוצה מתבקש ליצור שאלה אחת.

בהצלחה ובהנאה!!! למידה מאתגרת ומשמעותית!!!